Theater Na de Dam
Atelier

DE BUREN

Thema's: Omstanders

Locatie: Nederland, Westerbork

Door: Mariëtte Berbee

Dit verhaal gaat over de omstanders die opgroeiden op steenworp afstand van Kamp Westerbork. Zij konden niet anders dan betrokken raken. Zij zagen ruim honderdtweeduizend Joden en tweehonderdvijfenveertig Sinti en Roma komen en gaan. Zij vonden vluchtige krabbels bij de spoorbaan waar ze speelden. Zij hadden voortvluchtigen voor de deur staan en tewerkgestelden op het land lopen. Hoe moesten zij zich opstellen? Veel Nederlanders konden die vraag ontlopen. De buren van Kamp Westerbork niet.

Het verhaal van deze buren kan geïllustreerd worden door het verhaal van Geert (1937). Hij groeide op in een gezin met elf kinderen op een boerderij in de directe omgeving van Kamp Westerbork. Omdat het één open heideveld was, heeft Geert veel gezien van wat zich rond Kamp Westerbork afspeelde.

PERSONAGES VERTELLER
SPOORZOEKER

VERTELLER zit in een boom – of ergens anders waar je uitzicht hebt – en speelt op een mondharmonica

VERTELLER De buren van Kamp Westerbork zijn allemaal ooggetuigen
Zij hebben de situatie van dichtbij meegemaakt
Ze hebben hem verafschuwd
en ze hebben hem uitgebuit
Ze hebben zich afgevraagd wat er precies gaande was
Ze hebben zich afgevraagd waarom niet meer mensen de benen namen
Ze hebben zich afgevraagd of ze niet meer konden doen
Wellicht wel
Achteraf bezien en gesproken
Zij deden wat in hun vermogen lag en handelden
– voor zover de situatie dat toeliet –

Naar alle eer en geweten
Daar kunt u anders over denken,
maar de vraag is:
Wat zou ú doen als u ongevraagd betrokken raakt?

SPOORZOEKER komt op en is met een metaaldetector in de hand op zoek naar een bom. De handeling wordt tijdens, of tussen de tekst door, uitgevoerd

SPOORZOEKER Ik heb er één ontmoet –
een buurman van dit kamp
Geert is drie wanneer de oorlog begint
en kan zich niet zoveel herinneren
Geert weet nog wel dat hij niet bang was,
ondanks dat het huis beschoten werd
en er een bom rakelings langs de boerderij raasde
Geert zegt dat de bom zeer waarschijnlijk nog ergens in het land ligt
“Waar ligt die bom dan precies?”, vraag ik aan Geert
Nu weet ik waar ik ongeveer moet zoeken
De sporen uit het verleden moeten niet onder de grond verdwijnen,
het is aan ons om ze op te graven en te tonen
Vandaag wordt Geert tachtig
Hopelijk vind ik een wel heel bijzonder verjaardagscadeau voor hem

In 2018 speelde de voorstelling ‘Wat ik nooit geweest ben’ in Westerbork (regie: Mariëtte Berbee – in samenwerking met: Herinneringscentrum Kamp Westerbork). Een voorstelling over onderduik- en verzetsverhalen. De tekst van VERTELLER komt uit deze voorstelling.

In 2017 speelde de voorstelling ‘Wij staan er buiten’ in Westerbork (regie: Mariëtte Berbee – in samenwerking met: Herinneringscentrum Kamp Westerbork). De tekst van SPOORZOEKER komt uit deze voorstelling.

© 2022 **Atelier van Herinnering**